

MEMO

7.5.2013

Tilleggsutredning – biologisk mangfold, Skåbyggja kraftverk I Nord-Fron

I det følgende er det diskutert faktorer som kan ha betydning for opprettholdelse av biologisk mangfold i bekkekløfter ved kraftutbygging. Det er også gjort en gjennomgang av hvilke verdier som finnes i bekkekløfter i Skåbyggjas nærområder sammenlignet med bekkekløften i Skåbyggja.

- **Restfelt og nedbør**

Et sidevassdrag til Skåbyggja, Ommundsåa, har sammenløp med Skåbyggja ca. 800 m nedstrøms planlagt inntak. De største verdiene knyttet til naturtypen bekkekløft finnes på strekningen fra Ommundsåas sammenløp mellom Skåbyggja til sammenløpet med Vinstra. Ommundsåa bidrar med en vannføring som tilsvarer i overkant av 10 % av middelvannføringen i Skåbyggja. Dette restfeltet vil, sammen med overløpssituasjoner og slipp av minstevannføring, bidra til lokalklimaet på strekningen med størst verdi for biologisk mangfold.

I følge meteorologiske data, er det mest nedbør i juni til oktober i dette området. Denne perioden er vekstsesongen til lav, moser og sopp. Det er derfor grunn til å tro at nedbøren, sammen med selve terrengutformingen, er de viktigste faktorene for forekomstene av fuktighetskrevede arter i området.

- **Bekkekløftverdier i området**

Biologisk mangfoldverdier knyttet til bekkekløfter er godt dokumentert i Vinstra elv og sidevassdrag, samt i andre vassdrag i Gudbrandsdalen gjennom bekkekløftprosjektet (naturfaglige registreringer i naturtypen bekkekløft og bergvegg i regi av Direktoratet for naturforvaltning). Skåbyggja og en lokalitet i Vinstra, oppstrøms sammenløpet med Skåbyggja er også undersøkt. Alle dellokalitetene i Skåbyggja (prosjektområdet), og tilgrensende areal i Vinstra har fått verdi B (viktig). Selv om forekomsten av bergvegger langs Skåbyggja er stor, er lavfloraen sparsomt utviklet (jf. bekkekløftprosjektet og biologisk mangfoldrapporten for Skåbyggja kraftverk), og ingen av de typiske "Gudbrandsdalsartene" knyttet til bergvegg er registrert. De fleste av de registrerte rødlisteartene i prosjektområdet er primært knyttet til gammel, fuktig skog. Generelt er bekkekløfta i Skåbyggja relativt artsfattig og lite variert i forhold til flere andre bekkekløftlokaliteter i hovedelva Vinstra og sidevassdrag (f.eks Hatta og Lomma).

I Hatta og Lomma er de biologiske verdiene større enn i Skåbyggja. Både Hatta og Lomma har fått verdi A-svært viktig. Dette på tross av sterkt redusert vannføring pga. fraføring av vann til Nedre Vinstra kraftverk. Flere av artene, både rødlistearter og andre som er registrert der, er avhengige av et fuktig lokalklima.

I bekkekløfta på elvestrekningen Graupesand-Rognli i Vinstra er det registrert 36 rødlistearter (de fleste er sopp og lav). Denne elvestrekningen har samlet fått nasjonal verdi

1 (3)

Sweco
Professor Brochs gate 2

NO-7030 Trondheim, Norge
Telephone +47 73 833500
Fax +47 73 833510
www.sweco.no

Sweco Norge AS
Reg.no 967032271

Aslaug Tomelthy Nastad

Mobile +47 92890561
aslaug.nastad@sweco.no

(A-verdi-svært viktig). Vinstra er fraført en betydelig andel vann (til Nedre Vinstra kraftverk) i forhold til naturlig situasjon. De samme rødlisteartene som er registrert i Skåbyggja er også registrert her (med unntak av én art). I tillegg er artene registrert på flere av de andre bekkekløftlokalitetene i sideelvene til Vinstra elv. De fleste rødlisteartene på alle lokalitetene er primært knyttet til gammel skog.

Ved en grundig gjennomgang av dokumentasjonen som har kommet fram gjennom bekkekløftprosjektet, ser det ut til at forekomstene av fuktighetskrevende arter (kryptogamer og sopp) er minst like store langs elvestrekninger med vesentlig redusert vannføring. Det kan derfor se ut som de biologiske verdiene knyttet til bergvegger og skog i bekkekløfter ikke utelukkende er avhengig av vannføringen i vassdraget, men at det like mye er faktorer som terrengutforming, soleksponering, forekomst av tett skog og nedbør som bidrar til å gjøre bekkekløfter til egnede leveområder for fuktighetskrevende arter. På bakgrunn av det som har kommet fram under denne gjennomgangen av biologisk mangfold og fysiske faktorer i bekkekløftsystemer i Vinstravassdraget, kan det se ut som om det ikke foreligger et godt nok grunnlag for å si at bekkekløftøkosystemet i Skåbyggja vil bli så sterkt påvirket av redusert vannføring som tidligere antatt (jf. Biologisk mangfoldrapport for Skåbyggja kraftverk, datert 31.10.2012).

Tiltaket kan imidlertid bli negativt for enkeltarter slik som lavarten *Lobothallia melanaspis* (NT) som vokser på stein og berg i vannkanten, og som derfor er ekstra følsom for vannstandsendringer. Arten er registrert i øvre del av prosjektområdet, oppstrøms bekkekløfta. Det er ikke grunn til å tro at arten forsvinner helt pga. redusert vannføring da det fremdeles vil gå flommer og minstevannføring i elva, men forekomstene vil sannsynligvis minke. Den er registrert på flere lokaliteter i regionen, og har ellers utbredelse i hele landet (Artsdatabanken). I denne regionen vil leveområder for arten bli ivaretatt i andre vassdrag som ikke blir berørt av kraftutbygging (f.eks. Sjoa i Vågå og Fagerliåe i Sel).

Andre bekkekløfter av større verdi, både i hoveddalføret og i Vinstradalen, vil bidra til å opprettholde artsmangfoldet knyttet til denne naturtypen hvis dette mot formodning skulle bli redusert som følge av utbyggingen. Det må også nevnes at det er flere verna vassdrag (bl.a. Gausa, Sjoa og Frya) i nærheten hvor verdier knyttet til bekkekløftmiljø også blir ivaretatt. De biologiske verdiene i verna vassdrag skal ikke være påvirket av inngrep som kraftutbygging.

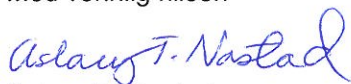
- Fisk

Fylkesmannen mener at aurebestanden i Skåbyggja vil bli skadet pga. lav minstevannføring om vinteren. Det vil imidlertid være en vanlig situasjon om vinteren at kraftverket må stå pga. av lav vannføring, og vannføringen vil da bli som før utbygging. I slike perioder vil forholdene for fisk bli de samme som før utbygging. Ellers vil minstevannføring og restvannføring avbøte negative konsekvenser. Ut fra dette vurderes skadene på den tynne fiskebestanden å bli liten. Det må også understrekes at forholdene for fisk vil bli opprettholdt i Vinstra elv.

Kart fra Naturbase (Direktoratet for naturforvaltning 2013). Flertallet av de grønne feltene viser naturtypen bekkekløft og bergvegg. Skåbudalen ligger lengst vest på kartet. Hatta og Lomma ligger sørøst for Skåbudalen.

Med vennlig hilsen

Aslaug T. Nastad

Miljørådgiver Sweco.